

Ook voor het bestaan van zulk een goddelijk recht is menige lans gebroken, en nog werd vóór enkele maanden door Albert Stöckl, der Roomsche kerk getrouwe zoon, de erkenning van zoodanig recht als eisch gesteld aan ieder, die in den God der openbaring gelooft; die erkenning verdedigd als de eenvoudige doorwerking, de toepassing van het geloofsbeginsel op het gebied van het recht ¹⁾.

En gewis, wanneer men in zoo zoete tonen ons weet voor te zingen van de eigenlijke rechtsregeling, die achter de wolken woont, niet bindende slechts als wilsuiging van een gezag, maar veeleer van wege hare innerlijke voortreffelijkheid, en die aanschouwd zou worden, zoo slechts dat floers zich voor een wijle scheurde, flonkerende als een stad uit het edelste keurgesteente geslepen, badende in eene zee van licht en pralende in al den glans der smettelooze heiligheid, — o, wiens harte zou dan niet trekken om in dit lied des verrukkens mede te jubelen?

Weest echter op uwe hoede. Soms schuilt een adder, waar uw voet dien het minst zoude vreezen. Ook het der kerke alle vastigheid ontrukkende: niet *quia* maar *quatenus*, — heeft velen eisch geschenen van het beginsel des gereformeerden geloofs.

Reeds vroegtijdig was van een natuurrecht sprake. Door de Sophisten, de Cyrenaeïsche school en de Sceptici werd in het oude Griekenland het bestaan van zulk een recht betwist. Aristoteles neemt het echter aan, waar hij onderscheidt tusschen het natuurrecht, dat overal moet gelden en het positieve recht, hetwelk zijn bindend aanzien niet aan zich zelf ontleent, maar van buiten erlangt. En wordt Carneades telkens genoemd als een der duchtigste bestrijders, die het natuurrecht in de oudheid heeft ontmoet, aan Zeno daarentegen, het hoofd der Stoïcijnsche school, worden de woorden in den mond gelegd: „*naturalem legem divinam esse, etc.* ²⁾”

Ook in het Romeinsche recht, en, naar Hugo meent ³⁾, wat de

¹⁾ *Das Christenthum und die groszen Fragen der Gegenwart auf dem Gebiete des geistigen, sittlichen und socialen Lebens*, 1880. Zweiter Band. S. 70 u. folg.

²⁾ Cicero, *De natura deorum*, I, 14.

³⁾ *Lehrbuch der Naturrechts, als einer Philosophie des positiven Rechts, besonders des Privat-Rechts*. Vierte Ausgabe, 1819. § 16.